خۆشەویستی خوا ﴿محبة الله﴾

بەشی دووەم

نیشانەکانی خۆشەویستی بەندەکان بۆ خوای گەورە

م.کامەران

بسم الله الرحمن الرحيم

برایان و خوشکانی موسڵمانم، وا لە بەشی دووەمی ئەم باسە گرنگەدا بەیەك دەگەینەوە و داواکارم لە خوای پەروەردگار کە هەردەم یارمەتیمان بدات بۆ گەشە پێدان بەو خۆشەویستییە ڕاستەقینەیەی کە پەیوەندی نێوان ئێمە و خوای گەورە بەهێزتر دەکات و سەرەنجام بە بینینی خۆیمان شاد و کامەران دەکات.

لەو کارانەیە کە هەموو موسڵمانێك دووپاتی دەکاتەوە و داکۆکی لەسەر دەکات، بەڵام بۆ سەلماندنی ئەم داکۆکی کردنە و بەڕاست گێڕانی ئەم داوایە پێویستە لەسەر برایان و خوشکانی موسڵمانم کە سەرنج بدەنە ئەو نیشانانەی بەڵگەن لەسەر ئەو خۆشەویستییە و بزانن تا چ ئەندازەیەك ئەو داوایە (مطابق) پێکەڵپێکە لەلەگەڵ ئەو نیشانانەدا، چونکە تێڕوانین و وردبوونەوە لە نیشانەکانی خۆشەویستی بەندەکان بۆ خوای پەروەردگار هۆکارێکی زۆر کاریگەرە بۆ بەتین کردن و پەیوەست کردنی پەیوەندی گەرم و خۆشەویستی ڕاستەقینە لەگەڵ پەروەردگاری گەورەماندا.

جا باپێکەوە بچینە ناو باخی ڕازاوەی بابەتی ئەم بەشەو و بڕوانینە ئەو نیشانانە و خۆمانی پێ بنەخشێنین و بەرەو خۆشەویستی خوای گەورە هەنگاوەکانمان پێشتر بەرین، بە هیوای گەیشتن بە گەورەترین و بەنرخترین هیوا و ئاوات و ئامانج، ئەویش کە بینین و ڕەزامەندی خوای گەورەیە لە بەهەشتی بەرفراواندا و ژیانی نەبڕاوەی هەتا هەتایی لە دوا ڕۆژدا.

نیشانەی یەکەم:

خۆشحاڵ بوون بە دیداری پەروەردگار:

عن عبادة بن الصامت عن النبي (ﷺ) قال: (من أحب لِقاءَ اللهِ أحب اللهُ لِقاءَه، و من كَرِه لِقاءَ اللهِ كَرِه اللهُ لِقاءَه)[1]، واتە: هەر کەسێك خۆشحاڵ بێت بە دیداری

(١) اخرجه : البخاري(٦٥٠٧).

خوای پەروەردگار ئەوا خوای گەورەش دیداری ئەو کەسەی پێخۆشە، و هەرکەسێکیش دیداری خوای پێ خۆش نەبیت ئەوا خوای گەورەش دیداری ئەو کەسەی پێ خۆش نییە.

بۆ لێکدانەوەی واتای ئەم فەرموودەیە ئیمامی (إبن الأثیر) ڕەحمەتی خوای لێ بێت دەفەرموێت: مەبەست لەو دیدارە خۆشحاڵبوونە بە گەڕانەوە بۆ ڕۆژی دوایی و خۆ ئامادەکردن و هەوڵدانە بۆ بەدەست هێنانی ئەوەی لای خوای پەروەردگارە لە بینینی خۆیی و چونە ناو بەهەشتەکەی، نەك مەبەست لەو دیدارە مردن بێت، چونکە هەموو کەسێك مردنی پێ ناخۆشە.

جا ئەو کەسەی کە واز لە دنیا بهێنێت و ڕقی لێی بێت ئەوا دیداری خوای پێ خۆشە، و ئەو کەسەش کە دنیای خۆش بوێت و بیکات بە جێگای حەوانەوە، ئەوا دیارە حەزی بە دیداری خوای گەورە نییە، چونکە دیداری خوای پەروەردگار دوای مردنە[2]، وە ئیمامی (النووي) ڕەحمەتی خوای لێ بێت دەفەرموێت: ئەو پێ ناخۆش بوونە لە کاتی سەرەمەرگدایە، لەو کاتەدا هەموو کەسێك پێی ڕادەگەیەنرێت کە بەرەو کوێ دەچێت ئایا بۆ بەهەشت یان بۆ دۆزەخ،جا ئەو کەسەی کە بەرەو بەهەشت ماڵ ئاوایی لە دنیا دەکات خۆشحاڵ و کامەرانە بە دیداری پەروەردگاری، وە خوای گەورەش دیداری ئەوی پێ خۆشە.

وە ئەو کەسەی کە بەرەو دۆزەخ و ڕقی خوای گەورە دنیا بەجێ دەهێلێت بێ گومان ئەو دیدارەی پێخۆش نییە جا لەبەر ئەوە خوای گەورەش دیداری ئەوی پێ خۆش نییە[3].

ئەم دوو لێکدانەوەیە تەواو کەری یەکترن، چونکە موسڵمانی ڕاستەقینە ئەو کەسەیە کە دنیای لەلا وەك بەندیخانەیەك وایە و هەردەم چاوەڕوانە کە ئازاد بکرێت و بەرەو دیداری پەروەردگاری بگەڕێتەوە و هیچ کات کامەران وشادمان نابێت هەتا نەگات بەو دیدارە،جا لەبەرئەوە هەموو کات لە ئامادەباشیدایە و هیچ خۆشییەکی بەو دنیایە نایەت، بێگومان لە کاتی سەرەمەرگیشدا مژدەی پێ دەدرێت بەبەهەشت ودیداری پەروەردگاری وخۆشحاڵە بەو دیدارە و خوای گەورەش دیداری ئەوی پێ خۆشە.

بەلاَم ئەوکەسەی کەرازی بێت بە ژیانی دنیا بیکاتە جێگای حەوانەوە ئەوا بێ ئاگا دەبێت لەدواڕۆژ و خۆی بۆئامادە

(٢) انظر : (نهاية في الحديث والاثر)(١٢٧٣/٤).

(٣) انظر : صحيح مسلم بشرح النووي (٦٧٦٨/١١).

ناكـات و زۆريشـی پـێ ناخۆشـه کـه ماڵئـاوايی لـهو دنيايـه بکـات، بهتايبـهتی لهکاتی گيـان کێشـاندا چـونکه دووچـاری ديـدارێکی زۆر نـاخۆش دهبێتـهوه، جـا لهبهر ئهوه خوای گهورهش ديداری ئهوی پـێ ناخۆشـه و بـهرهو ڕق وقـينی خـۆی بهڕێی دهکات.

مهبهسـت لـهم فهرموودهيـه وهك ئيمامی (إبن الأثير) باسی لێ کرد و ڕوونی کردهوه خۆشحاڵ بوون نیيه به مـردن، بهڵکو خۆشحاڵ بوونه به بينينـی خـوای گـهوره و چـونه نـاو بهههشـتهکهی، جـا لهبهر ئـهوه پێويسـته لهسـهر موسـڵمانی تـهواو کـه داوا لـه پـهروهردگاری خـۆی بکات ژيانێکی درێـژی پـێ ببهخشـێت بـۆ ئهوهی زياتر خۆی مانـدوو بکـات لـه مـل کـهچ بوونـدا بـۆ پـهروهردگاری خـۆی، ئـهويش بـه بـهجێهێنانی فهرمانـهکانی و دوورکهوتنـهوه لـه سهرپێچـی و يـاخی بـوونی، چـونکه باشـترين بهنـده ئـهو کهسـهيه کـه تهمـهنی درێـژبێت و کـار و ئاکاری پهسهندبێت.

نيشانهی دووهم:

بهختـهوهربوون بـه گفتوگـۆکردن و تـهنهايیبوون لهگـهڵ پـهروهردگار و خوێندنهوهی فـهرموودهکانی و شـهونوێژ کردن و بهههل زانينی هێمنی شهوگار بـۆ ئهنجامدانی ئهو کاره پيرۆزانه.

جابـا موسـڵمانان سـهرنج بدهنـه کارهکانيـان لهشـهودا و بـزانن تـا چ ئهندازهيـهك پهيوهسـتن بـهم ئهرکـه پيرۆزانـهوه کـه يهکێکـه لـه گـهورهترين بهڵگـهکانی خۆشهويسـتی خـوای پهروهردگار.

موسڵمان به گفتوگۆ و وتووێـژ کـردن لهگـهڵ پهروهردگاريدا ههست بـه خـۆی دهکـات کـه پلـهی بـاوهڕی تـا چ ئهندازهيهکـه، جـا بـۆ پاراسـتن و بـههێزکردنی بيروباوهڕمـان زۆر پێويستيمان بهوه ههيه که چهند ساتێك لـه شـهوانی ژيانمـان تـهرخان بکـهين بـۆ يادکردنـهوه و گفتوگـۆکردن لهگـهڵ پهروهردگارمانـدا. خـوای گـهوره دهفهرموێت:

﴿ إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ أَشَدُّ وَطْئًا وَأَقْوَمُ قِيلًا ﴾(٤).

واتـه: بهڕاسـتی ئـهو ملکهچـی و شهونوێژ و پاڕانهوه و خوێندنهوهيهی که لـه شـهودا ئـهنجام دهدرێـت جێگيرتـر و لـهبارتر و جێـدارتره وه لـهلای پـهروهردگاريش گيراتـره. چـونکه دڵ و زمـان پهيوهسـت دهکـات بهيهکـهوه و موسـڵمان هۆشـيار تـره بـهوهی کـه ئهنجامی دهدات وه دورتره له ڕوپهرمايی و لهبهر خهڵکی ئهنجام دان.

(٤) {سورة المزمل:٦}.

جێبەجێ کردنی هەر عیبادەت و ملکەچی‌یەك لە شەودا هەتا کاتی نوێژی بەیانی دەچێتە نێوان واتای ئایەتەکەوە، بەڵام بەداخەوە ئەمڕۆ وە لە کاتێکدا کە زۆر پێویستیمان هەیە بە گەڕانەوە بۆ لای پەروەردگار، هەموو هۆکارەکانی تێکدان و گومڕاکردن و سەرلێ شێواندن گورەترین ڕێگرن کە ئەبنە هۆی ئەوەی ئەو ئایەتە پیرۆزە و چەندەها ئایەت و فەرموودەی تریش لەوبارەوە پێشێل بکرێن و گوێیان پێ نەدرێت.

ئالێرەوە ئەڵێم: ئەگەر هەر خێزانێك شەوانە لەگەڵ چەند ئایەتێکدا خەریك بن و چەند فەرموودەیەك لێکبدەنەوە و شەونوخونی بکەن بۆ پەروەردگاریان ئەبێ ئەندازەی زانیاری و پلەی لە خواترسانی موسڵمانان چەند بەرزببێتەوە؟

بەداخەوە لە دوای نوێژی عیشاوە هەتا نوێژی بەیانی لە جیاتی پاڕانەوە و گریان و کڕنوش و سوجدەبردن و خوێندنەوە و لێکدانەوەی قورئان و فەرموودەکان، بیر و هۆشمان بەدەست ئەو هۆکارە سەرلێشێوێنەر و گومڕاکارانەوە پەیوەست و کۆت و زنجیرە.

خۆ بە ڕۆژیش خۆماندوکردن بە دنیاوە زیاد لە پێویست گەورەترین ڕێگرە لە ورد بوونەوە و تیا ڕامان و گەڕانەوە بۆ لای پەروەردگار.

نیشانەی سێیەم:

ئارام گرتن لەسەر ناخۆشی‌یەکان:

خۆشەویستانی خوای پەروەردگار بەئارامترین کەسانێکن لەسەر هەموو ئەو ناخۆشیانەی کە ڕووبەڕوویان دەبێتەوە لە دنیادا، چونکە دەزانن کە ناخۆشی‌یەکان تاقی‌کردنەوەیە لە لایەن خوای گەورەوە، لەبەر ئەوە بە ئارام و خۆڕاگرن و هیچ بێزاری‌یەك دەرنابڕن و هەردەم دەزانن کە بەندە موڵکی خوایە و بۆ لای ئەویش دەگەڕێتەوە، جا لەبەر ئەوە دەبینین کە خوای گەورە کاتێك باسی خۆشەویستانی خۆی دەکات هەڵیان دەنێت بەوەی کە ئارامگر و خۆڕاگرن، دەربارەی پێغەمبەر ئەیوب (ﷺ) دەفەرموێت:

﴿ إنا وَجَدنَهُ صابراً نعمَ العَبدُ إنهُ أواب﴾(٥).

واتە: ئێمە بینیمان کە بەئارام و خۆڕاگرە و باشترین بەندەیە و بەڕاستی زۆر تەوبەکار و هەمیشە هۆشی لای پەروەردگارە.

وەهەروەها شایەتی ڕاستێتی و دروستێتی و لەخواترسان دەدات بۆ ئەوانەی کە خۆڕاگر و بە ئارامن لە کاتی ناخۆشی‌یەکاندا وەك دەفەرموێت:

---

(٥) {سورة ص:٤٤}.

﴿وَالصابِرِينَ فِي البَأْساءِ وَالضَراءِ وَحِينَ البَأْسِ أُولَئِكَ الذِينَ صَدَقُوا وَأُولَئِكَ هُمُ المتَقُونَ﴾(٦).

نیشانەی چوارەم:

خۆشەویستی هیچ خۆشەویستێك نابێت بدرێت بەسەر خۆشەویستی خوای گەورەدا:

جا ئەگەر هەر كەسێك خۆشەویتی خۆشەویستێكی پێش خۆشەویستی پەروەردگار خست ئەوا دڵی نەخۆشە و پێویسە چارەسەری بكات.

نیشانەی پێنجەم:

ئەبێت ئەوەی كەخوای گەورە پێی خۆشە لە پێشتربێت لەوەی كە خۆمان پێمان خۆشە:

جا پێویستە دوور بكەوینەوە لە شوێن كەوتنی ئارەزووەكان و پشت بكەینە تەممەڵی و بەردەوام بین لە عیبادەتكردن و خۆمان نزیك بكەینەوە لە پەروەردگار بە بەجێ هێنانی سوننەتەكان.

نیشانەی شەشەم:

زمان پاراو بوون بە یادی خوای پەروەردگار:

یادی پەروەردگار نیشانەی خۆشەویستی ڕاستەقینەی بەندەیە بۆ پەروەردگاری، چونكە هەر كەسێ كەسێكی خۆشویست زۆر باسی دەكات و هەردەم یادی دەكات.

خوای گەورە فەرمانمان پێ دەكات بەوەی كە زۆر یادی بكەین، تەنانەت سەرفەرازیشی پەیوەست كردۆتەوە بە زۆر یادكردنەوە، وەك دەفەرموێت:

﴿وَأَذكُروا اللهَ كَثِيراً لَعَلَكُم تُفلحُون﴾(٧).

واتە: زۆر یادی خوای پەروەردگار بكەن چونكە ئێوە بەو یاد و باس كردنە سەرفرازدەبن و لە ئاگری دۆزەخ دەرباز دەبن.

لەلاپەڕەكانی سوننەتدا پێغەمبەری خۆشەویستمان (ﷺ) زۆر بە جوانی فێرمان دەكات كە چۆن یادی پەروەردگارمان بكەین، بۆیە پێویستە لەسەرمان كە خۆمان بەو سوننەتانەوە خەریك بكەین و هەردەم زمانمان پێیان پاراوبێت.

لێرەدا سەرنجی موسڵمانان ڕادەكێشم بۆ خاڵێكی گرنگ: ئەویش ئەوەیە كە لە كاتی یاد و بیركردنەوەی پەروەردگاردا دڵەكان با زۆر بترسن لە خوای گەورە و لە ڕووبەڕووبونەوەی ڕۆژی دوایی، وە چاوەكانیش فرمێسكی پەشیمانی ببارێنن بەسەر تاوانەكاندا.

خوای گەورە دەفەرموێت:

﴿إنما المؤمنونَ الذينَ إذا ذُكِرَ اللهُ وَجلَت قُلوبُهُم وَإذا تُليت عَليهِم آياتُهُ زادَتهُم إيماناً وَعلى رَبِهِم يَتوَكَلون﴾(٨).

---

(٦) {سورة البقرة:١٧٦}.

(٧) {سورة الانفال:٤٥}.

(٨) {سورة الانفال:٢}.

واتە: بەڕاستی بڕوادارانی ڕاستەقینە ئەوانەن کاتێك کەیادی خوا کرا دڵەکانیان دەترسێت و کاتێکیش ئایەتەکانی ئێمەیان بەسەردا بخوێنرێتەوە بڕوو باوەڕیان زیاد دەبێت وە هەموو کاتێکیش پشت بە پەروەردگاری خۆیان دەبەستن.

وە یەکێکیش لەو حەوت کۆمەڵانەی کە لە ڕۆژی دواییدا دەخرێنە ژێر سێبەری پەروەردگارەوە ئەوانەن کە پێغەمبەری خۆشەویستمان (ﷺ) دەفەرموێت: (..و رجل ذكر الله ففاضت عيناه..)[٩]، واتە: کەسێك کە یادی خوای پەروەردگاری دەکات فرمێسکی پەشیمانی و ئەسرینی خۆشەویستی چاوەکانی پڕدەکات و زۆر بەکوڵ دەیبارێنێت.

نیشانەی حەوتەم:

دەربڕینی غیرەت و پێ ناخۆشبوون لە کاتی پێشێل کردنی فەرمانەکانی خوای پەروەردگار:

جا بەپێی پلەی خۆشەویستی بۆ خوای گەورە موسڵمان غیرەت و پێناخۆشبوونی خۆی دەردەبڕێت لە کاتی پێشێل کردنی فەرمانەکانی پەروەردگاردا.

وە هەر ئەو غیرەتەیە کە بناغە و بنەمایە بۆ جیهادکردن و فەرمان کردن بەچاکە و ڕێگاگرتن لە خراپە، خۆ ئەگەر دڵ و دەرون ئەو غیرەتەی تیانەبێت ئەوا خاوەنەکەی نە جیهاددەکات و نە فەرمانیش دەکات بە چاکە و نەڕێگاش دەگرێت لەخراپە.

لەبەر ئەوە خوای گەورە نیشانەی خۆشەویستی خۆی پەیوەست کردووە بە جیهاد کردنەوە وەك دەفەرموێت:

﴿ يأيها الذين آمنوا من يرتد منكم عن دينه فسوف يأتي الله بقوم يحبهم ويحبونه أذلة على المؤمنين أعزة على الكافرين يجهدون في سبيل الله ولا يخافون لومة لائم ذلك فضل الله يؤتيه من يشاء والله واسع عليم ﴾[١٠].

واتە: ئەی بڕواداران هەر یەکێك لە ئێوە لە دینی خۆی پاشگەزبێتەوە، ئەوا خوای گەورە کەسانیکی تر دەهێنێت کە خۆشی بوێن وە ئەوانیش خوایان خۆش بوێت، وە لە ئاستی بڕواداران نەرم و نیانن و بەرامبەر بێ بڕوایانیش سەربەرزن، لە پێناوی خوادا جیهاد دەکەن و لەتانەو تەشەر و لۆمەی لۆمەکاران ناترسن.

ئەوەش خەڵات و بەخششی خوایە بۆ هەر کەسێك خۆی بیەوێت، خوا زۆر دەست فراوانە لە بەخشیندا و زۆریش زانایە.

نیشانەی هەشتەم:

خۆشویستنی قورئانی پیرۆز:

(٩) اخرجه : البخاري (٦٤٧٩).

(١٠) {سورة المائدة:٥٤}.

ئیمامی (إبن القیم) ڕەحمەتی خوای لێ بێت لە (الجواب الكافي)دا دەفەرموێت: ئەگەر دەتەوێت بزانیت ئەندازەی خۆشەویستی خوای گەورە چەندە لەلات، ئەوا سەرنج بدەرە خۆشەویستی قورئان لەناو دڵ و دەروونتدا، چونكە ئاشكرایە هەر كەسێك خۆشەویستێكی خۆشویست ئەوا خۆشترین گفتوكۆ لەلای بریتیە لە گفتوگۆی ئەو خۆشەویستەی.

نیشانەی نۆیەم:

گەڕانەوەی بەردەوام بۆلای پەروەردگار:

خۆشەویستی ڕاستەقینە لەنێوان هیوا پێبوون و لێترساندا هەردەم بەرەو پەروەردگاری دەگەڕێتەوە، جا ئەو گەڕانەوەیە نیشانەیەكی زۆر ڕوون و ئاشكرایە لەسەر خۆشەویستی خوای گەورە لەلایەن بەندەكانییەوە.

نیشانەی دەیەم:

ناخۆشی دەربڕین و دڵ تەنگبوون بە لە دەست دانی هەر ئەركێكی شەرعی و هەوڵدان بۆ دووبارەكردنەوە و گێڕانەوەیان.

لە عائیشەی دایكی موسڵمانانەوە هاتووە كە پێغەمبەری خوا (ﷺ) ئەگەر هەر كارێكی ئەنجام بدایە بەردەوام دەبوو لەسەری خۆ ئەگەر لە شەودا بەهۆی خەوەوە یان بەهۆی نەخۆشییەوە شەونوێژی لەدەست بچوایە ئەوا لە ڕۆژدا دوانزە ڕكاتی دەكرد. ئەم فەرموودەیەش ئیمامی (مسلم) بۆمان دەگێڕێتەوە.

بەڵێ ئەمانە هەندێك بوون لەو نیشانانەی كە بەڵگەن لەسەر خۆشەویستی بەندەكان بۆ خوای پەروەردگاریان، جا داواكارم لە خوای گەورە و میهرەبان كە ئەم چەند ووشەیەمان لێ وەربگرێت و بیكات بە هۆكاری گەڕانەوەمان بۆ لای خۆی و لە تاوان و كەم و كوڕییەكانمان خۆش بێت و دڵەكانمان پەیوەست بكات بە خۆشەویستی خۆیەوە و لە ڕۆژی دواییشدا چاوەكانمان گەش بكات بە بینینی خۆی.

و الحمد لله رب العالمین.